

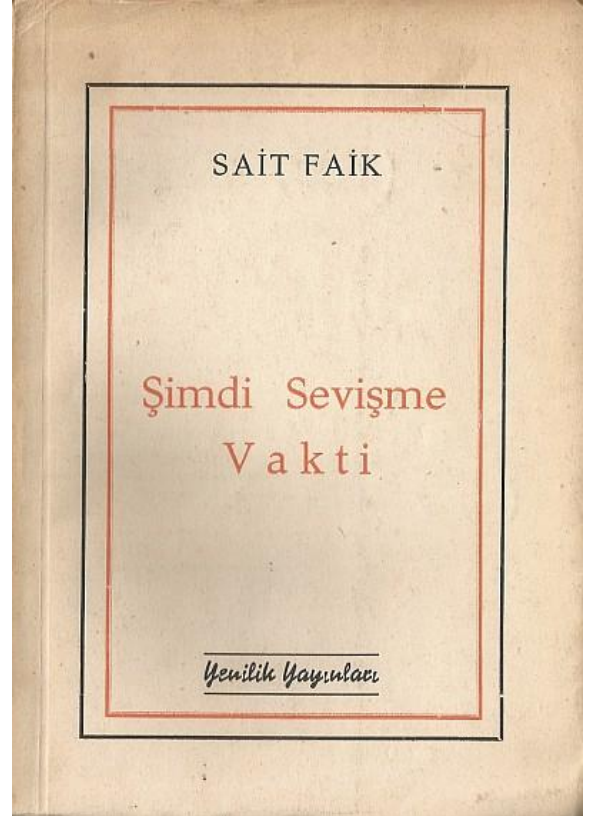
SAİT FAİK'İN ŞİİRLERİNE DAİR ÖNEMLİ BULGULAR

Zafer Yalçınpınar

2014 yılından günümüze '[Sait Faik Araştırma Atölyesi](#)' kapsamında Sait Faik'in yaşamına ve eserlerine dair çeşitli çalışmalar gerçekleştiriyoruz. Bu doğrultuda Sait Faik'in kaleme aldığı şiirlere ilişkin bazı bulgulara ulaştık ve söz konusu bulguları Sait Faik okuyucusuyla/araştırmacısıyla paylaşmaktan gurur duyuyoruz.

İlkin, Sait Faik'in şair yönüne ilişkin birkaç ifadeyi öncül olarak dikkate almak gerekiyor. Ece Ayhan, birçok yazısında Sait Faik'ten "Çakır Hikâyeci" olarak bahseder. [1] 'Çakır Hikâyeci' benzetmesinin ardındaki birincil anlamın Sait Faik'in bakışları ya da göz rengiyle/yüz ifadesiyle -ve sürdüğü bohem yaşamıyla- sürekli çakırkeyif bir görüntü sergilemesi olduğu düşünülebilir. Ancak, Ece Ayhan bu benzetmeyi Sait Faik'in 'yarı hikâyeci-yarı şair' olduğunu iddia ederek açıklamıştır. Bununla birlikte, Ece Ayhan, ikinci yeni şiir akımının tümünü ima ederek, Sait Faik'in 'Alemdağ'da Var Bir Yılan'(1954) adlı kitabı ile Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın 'Çocuk ve Allah'(1940) adlı kitabından doğduklarını söylemiş, bu iki esere verdiği önemi kendi varoluşuyla ve ikinci yeni şiir akımının poetikasıyla vurgulamaya çalışmıştır. Gerçekten de Sait Faik'in 'Alemdağ'da Var Bir Yılan' adlı kitabındaki hikâyelerin anlatım tarzı son derece şiirseldir: Bu hikâyeler neredeyse 'düzyazı şiir' olarak tanımlanan biçimle eşleşecek kadar yoğun bir şiirsel dil ve imgesel alan derinliği içerir.

'**Şimdi Sevişme Vakti**', Sait Faik'in yayımlanmış ilk ve tek şiir kitabıdır. Kitap, ilkin 1953 yılında Yenilik (Aylık Fikir ve Sanat Gazetesi) çevresinin kurduğu Yenilik Yayınları tarafından basılmıştır. (Yenilik Yayınları o yıllarda Nurullah Ataç, Cahit Külebi, Fazıl Hüsnü Dağlarca ve Salâh Birsel'in eserlerini yayımlamaktadır.) 'Şimdi Sevişme Vakti'nin ilk baskısının Varlık Yayınları'ndan değil de Yenilik Yayınları'ndan gerçekleşmesi Sait Faik'in özellikle "şiir" konusunda Yaşar Nabi Nayır'la ayrışmasının önemli bir göstergesidir. Sait Faik, şiirlerini yayımlatmak için Varlık Dergisi'ne ve Yaşar Nabi Nayır'a güvenmemektedir. Bu güvensizliğin ardında birçok sebep vardır ancak en önemlisi Yaşar Nabi Nayır'ın 'Güdümlü Edebiyat' başlığını savunarak yenilikçi genç şairlere, yazarlara ve yeni neslin fikirlerine karşı takındığı olumsuz, itici ve statükocu tavrıdır. Zaman zaman Oktay Rifat'ın ve Orhan Veli'nin de işbu tavrılarından ötürü Yaşar Nabi Nayır'ı kınadığı ve bir süreliğine Varlık Dergisi'nden -Sait Faik'i de ikna ederek, birlikte- uzak durduğu bilinmektedir.[2] Daha sonraki yıllarda Yeditepe Dergisi ile Seçilmiş Hikâyeler Dergisi çevresi, Varlık Dergisi-Yaşar Nabi Nayır'ın statükocu tavrılarına karşı kesenkes ve şiddetli bir cephe oluşturmuştur. [3]

YARI BELİMİZ

Bir aydınlık sardı
Işığı dibinden sular
Şehir insanlar
Bu aydınlık yerden bitiyordu
Ot gibi ağaç gibi
Ne olaki dedim kendi kendime
Hep aynı soruyu sordu
Taşlar ağaçlar binalar insanlar
Ne olaki

Ağır ağır yükseliyordu aydınlık
Tam belimizde durdu
Baktık korkuyla yarı belimize
Bayram günleri dibinden aydınlatılan
Abideler gibiydik sokaklarda
Birbirimize bakmadan önce
Kendi yarı belimizi
Korkuyla, zevkle, daha başka
Bir şeylerle seyrettik
Sonra bakınca birbirimize
Yarı belimizden aşağısı
Öylesine aydınlıktı ki
Yarı belimizden yukarısını
Göremedik önce
Gözlerimiz alışınca kadar.

Gözlerimiz alışınca
Baktık ki yarı belimizden yukarısına
Çalgıncasına
Hiç bir şeyler yoktu
Yarı belimizden yukarısı yoktu

Sait FAİK

Sait Faik'in 11 Mayıs 1954 tarihindeki vefatının ardından, 1954 yılının Temmuz ayında yayımlanan Varlık Dergisi'nin 408. sayısı, "güdümlü edebiyat" tarihimizin kötücüllüğü açısından çok önemli bilgiler ve belgeler taşımaktadır. Yaşar Nabi Nayır, kendisine gelen eleştirilere ve baskılara dayanamamış, zorunlu açıklama mahiyetinde "Sait Faik İçin Notlar ve Sait Faik'in İlk Şiirleri" başlığı altında uzun bir yazı kaleme almıştır. Yazıda, Sait Faik'in Yaşar Nabi Nayır'a gönderdiği ilk şiirler olumlu-olumsuz yönlerden eleştirilmekte ve Sait Faik'in mektubuyla birlikte paylaşılmaktadır. İşbu yazı kapsamında paylaşılan Sait Faik şiirleri, "[Evime Dönüyorum](#)" ile "**Hasretimin Bittiği ve Başladığı Yer**" adlı şiirlerdir. Her iki şiir de 'Şimdi Sevişme Vakti'nin 1953'ten günümüze uzanan baskılarında bulunmaktadır.[4] Yaşar Nabi Nayır, Temmuz 1954'teki söz konusu yazısında Sait Faik'in yaşantısını ve mi-zacını da çokça eleştirmektedir.

Bununla birlikte, Varlık Dergisi'nin Temmuz 1954 tarihli 408. sayısını asıl önemli kılan şey, dergide ilk kez yayımlanan "**Yarı Belimiz**" [5] adlı şiirdir. "Yarı Belimiz", ancak Sait Faik'in vefatından sonra yayımlanabilmiştir! Bu şiir, Yaşar Nabi Nayır'ın Sait Faik hakkındaki yazılarından ayrıksı olarak derginin 5. sayfasında yer almıştır. Şiirin editöryal olarak Ya-

şar Nabi Nayır tarafından bir süre "bekletildiği-ötelendiği" anlaşılmaktadır! Daha da önemlisi şudur; "Yarı Belimiz" adlı şiir (çok büyük bir ihtimalle Sait Faik'in isteği/vasiyeti dışında!) 'Şimdi Sevişme Vakti'nin 1958 yılında Varlık Yayınları tarafından gerçekleştirilen 2. baskısında yer almakta ve günümüze uzanan 1970-2000 yılı Bilgi Yayınevi baskıları ile 2014 ve sonrası İş Bankası Kültür Yayınları'nın yeni baskılarında da (hiçbir editöryal not ya da uyarı içermeden) bulunmaktadır! Üstelik, 'Şimdi Sevişme Vakti'nin Varlık Yayınları'ndan gerçekleşen 1958 yılındaki 2. baskısının hiçbir yerinde "2. Baskı" gibi bir ifade de yazmamaktadır! Şimdi Sevişme Vakti, Varlık Yayınları tarafından -Sait Faik'in ölümünden yaklaşık 4 yıl sonra- ilk kez yayımlanmış gibi sunulmuştur! Bu durum, tıpkı Sait Faik'in ölümünün ardından Sait Faik Öykü Ödülü'nün icat edilmesi gibi son derece talih-siz bir durumdur; güdümlü edebiyatın kötücül hilelerinden biridir!

Sait Faik'in 'Şimdi Sevişme Vakti' adlı şiir kitabının eski baskılarında(Yenilik, Varlık, Bilgi, İş Bankası Yay. baskılarında) yer almayan iki şiirin daha farkına vardık. Bu şiirlerden ilki "**Sanki Burda Değilim**" [6] adlı şiirdir. Şiir, Muzaffer Uyguner'in 1988 yılı Sait Faik Müzesi arşiv-envanter tasnifine göre 99 numaralı kayıttır. Varlık

Bulutlu Şiir: "Sanki Burda Değilim" (SAİT FAİK)

Artık kendimden kurtulmuşum,
Kırmışım zincirimi.
Şimdi karadayız, şarkılar söylüyor
Karayel telefon tellerinde.
Bir taka geçiyor uzaklardan
Yeni şeyler söylerim, yeni şeyler.
Yıldızlar, İstanbul'un ince bir minaresi,
Kâğıthelvası, maltaeriği, kahve, çigara, çukulata.
Yeni günler geldi günlerime
Perşembeler, pazarlar.
Coşuyorsam gün olur,
Gün olur gülüyorsam,
Bunlar çocukluk değil, değil arkadaşım,
Bunlar kırk yaşında başlayan bir lamba aydınlığı.
Burgaz iskelesinde bir kahvede oturup düşünüyorum.

Doğrusu seviyorum.
Vapurlara bakıyorum,
İskeleye, konuşanlara bakıyorum,
Sanki burda değilim.

SAİT FAİK

ğının farkına vardığımız ancak henüz tam metnine ulaşamadığımız bir şiir ise “Aleko”[7]dur. Sait Faik’in ‘Aleko’ adlı şiiri, en eski İstanbul meyhanecilerinden biri olan ‘Aleko’ya ithafen kaleme aldığı düşünülmektedir. Bu şiirin, Sait Faik tarafından -kendi imkânlarıyla- yayımlanan ‘Semaver’ adlı öykü kitabının 1936 yılındaki ilk baskısının kapağında bulunduğu tahmin edilmektedir.

Sonuçta, Sait Faik’in şiirlerine ve şairane yaşamına dair araştırmalarımız sürüyor... Sait Faik’in tüm dostlarını ve sıkı şiir/sıkı edebiyat okurunu araştırmalarımıza destek vermeye davet ediyoruz.

*Sahicilikle,
Zafer Yalçınpınar
Kasım 2017*

[1] “Ece Ayhan-Şiirin Bir Altın Çağı”, YKY, 1993, ss.124-128

[2] Olumsuzlama ifadesi, Oktay Rifat tarafından Yeditepe Dergisi’nin yayın yönetmeni olan Hüsamettin Bozok’a gönderilen mektuplarda (1953-1955) açıkça görülmektedir. (Bkz: “Oktay Rifat İçin”, Sempozyum+Belgeler, Hazırlayan: Güven Turan-Yücel Demirel, Temmuz 1999, YKY)

[3] Tahir Alangu’nun hazırladığı “Sait Faik için” adlı armağan/derleme kitap 1956 yılının Nisan ayında Yeditepe Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Bununla birlikte, ‘Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’ de 1955 yılında Sait Faik için iki cilt oylumunda özel sayı yayımlamış ve Varlık Dergisi ile Yaşar Nabi Nayır’ın ‘Güdümlü Edebiyat’ adına icat ettiği Sait Faik Öykü Ödülü’nü kapsamlı olarak eleştirmişlerdir. Sait Faik Öykü Ödülü/Yarışması günümüzde hâlâ sürdürülmektedir.

[4] 2003 yılında Sevgül Sönmez’in yayıma hazırladığı ve YKY tarafından yayımlanan “Şimdi Sevişme Vakti ve Diğer Şiirleri” adlı kitapta, söz konusu iki şiir “Diğer Şiirler” bölümünde yer almaktadır.

[5] “Yarı Belimiz” adlı şiirin önemini vurgulayan, işaret eden ve araştırma atölyesi kapsamındaki bulgulara ulaşmamızı sağlayan **Şükret Gökay**’a çok teşekkür ederim. Ayrıca, Varlık Dergisi’nin Temmuz 1954 tarihli yazısını vurgulayan, işaret eden ve hikâyeci Mahmut Makal ile kapsamlı bir söyleşi gerçekleştiren **Tekin Deniz**’e de çok teşekkür ederim.

[6] Bkz: “Sait Faik-Bitmemiş Senfoni”, Hazırlayan: Muzaffer Uyguner, Bilgi Yayınevi, 1988, s.127 (2003 yılında Sevgül Sönmez’in yayıma hazırladığı ve YKY tarafından yayımlanan “Şimdi Sevişme Vakti ve Diğer Şiirleri” başlıklı kitapta, "Sanki Burda Değilim" adlı şiir "Diğer Şiirler" bölümünde yer almaktadır.)

[7] Bkz: “Sait Faik-Karganı Bağışla”, Mektuplar, Hazırlayan: Sevgül Sönmez, YKY, 2003, s. 63